

8.3.2021

Boliden Harjavalta Oy

YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ BOLIDEN HARJAVALTA OY:N RAKEISTON KAATOPAIKAN PERUSTAMISTA KOSKEVASTA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Sisällys

YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ BOLIDEN HARJAVALTA OY:N RAKEISTON KAATOPAIKAN PERUSTAMISTA KOSKEVASTA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA	1
1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY	2
2. OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN JA YHTEENVETO ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ	4
3. ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU	6
4. YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ	8
5. PERUSTELLUSTA PÄÄTELMÄSTÄ TIEDOTTAMINEN	17
6. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMISEN PERUSTEET JA MUUTOKSENHAKU	18
7. YVA-MENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ	18
LIITTEET	18
JAKELU	18

Boliden Harjavalta Oy on 16.11.2020 toimittanut Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostuksen) Harjavaltaan suunnitellusta kaatopaikkahankkeesta.

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Boliden Harjavalta Oy, Rakeiston kaatopaikka, Harjavalta

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava

Boliden Harjavalta Oy

YVA-konsultti

Envineer Oy

Varsinais-Suomen ELY-keskus toimii YVA-menettelyssä YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena ja laatii YVA-selostuksesta perustellun päätelmän.

Hankkeen kuvaus ja toteuttamisvaihtoehdot

Hankkeen tarkoituksena on rakentaa uusi rakeistetun kuonan kaatopaikka Boliden Harjavalta Oy:n nikkeli- ja kuparisulaton prosesseissa muodostuville kuonille. Nykyisin käytössä olevan Ratalan rakeistetun kuonan kaatopaikan täyttötilavuus on loppumassa. Rakennettavan Rakeiston kaatopaikka rakennetaan olemassa olevan Sievarin hienoaineskuonan kaatopaikan eteläpuolelle Harjavallan Kraakanmäkeen. Rakennettavan kaatopaikan toimintoihin kuuluvat rakeistetun kuonan loppusijoitus sekä kenttäalue, jolla voidaan tarvittaessa varastoida sekä käsitellä kuonaa. Lisäksi alueelle rakennetaan vesienkäsittelyyn liittyvät rakenteet ja muu infra, kuten sisäiset tiet. Hankealueen kokonaispinta-ala on noin 49 ha, josta varsinaista kaatopaikka- aluetta on 40,7 ha.

Kaatopaikka rakennetaan valtioneuvoston kaatopaikoista antaman asetuksen (331/2013) mukaisin rakentein. Kaatopaikalle sijoitettava rakeistettu kuona luokitellaan tällä hetkellä tavanomaiseksi jätteeksi. Kuona sisältää kobolttia, jonka vaaraluokituksen muutos voi johtaa rakeistetun kuonan luokitusmuutokseen tavanomaisesta jätteestä vaaralliseksi jätteeksi. Tästä syystä rakeistetun kuonan kaatopaikka rakennetaan vaarallisen jätteen kaatopaikkarakenteilla.

YVA-menettelyssä tarkastellut hankevaihtoehdot (VE1–VE4) muodostuvat eri kuljetusreittivaihtoehdoista. Lisäksi tarkastelussa on mukana vaihtoehto VE0, jossa Rakeiston kaatopaikkaa ei rakenneta. Kaikissa hankevaihtoehdoissa rakeistettua kuonaa loppusijoitetaan alueelle vuosittain noin 300 000 tonnia. Kaatopaikan kokonaistäyttötilavuus on noin 8,7 milj. m³, täytön enimmäiskorkeus on +69 ja käyttöiän arvioidaan olevan yli 50 vuotta.

Vaihtoehto 0 (VE0): Hanketta ei toteuteta. Toiminnassa syntyvä rakeistettu kuona (300 000 t/a) kuljetetaan lähialueen vastaanottopaikkoihin.

Vaihtoehto 1 (VE1): Kaatopaikka rakennetaan ja alueelle liikennöidään Ratalan kaatopaikan kautta. Rakeistetun kuonan kuljetusreitti kulkee Harjavallan Suurteollisuuspuiston läpi nykyistä reittiä Ratalan alueelle, josta kuona kuljetetaan

Ratalankatua Eurantielle (kantatie 43) ja Hiirijärventien (tie nro 2173) ja Imatrankadun kautta hankealueelle.

Vaihtoehto 2 (VE2): Kaatopaikka rakennetaan ja alueelle liikennöidään Torttilan ylikulkusillan ja valtatie 2 kautta. Rakeistetun kuonan kuljetusreitti teollisuusalueelta hankealueelle kulkee Torttilan ylikulkusillan kautta valtatielle 2 (Helsinki-Pori) ja seuraavasta liittymästä Eurantielle (kantatie 43), josta Hiirijärventietä (tie nro 2173) Imatrankadulle ja edelleen hankealueelle.

Vaihtoehto 3 (VE3): Kaatopaikka rakennetaan ja alueelle liikennöidään Torttilan ylikulkusillan ja Juustokivenkadun kautta. Rakeistetun kuonan kuljetusreitti kulkee Torttilan ylikulkusillan kautta Oikotielle, josta Sievarin teollisuusalueen läpi Sievarinkatua ja Juustokivenkatua pitkin. Reitti jatkuu Hiirijärventielle (tie nro 2173) ja Imatrankatua hankealueelle.

Vaihtoehto 4 (VE4): Kaatopaikka rakennetaan ja alueelle liikennöidään Torttilan ylikulkusillan ja Yrttisuonkadun kautta. Rakeistetun kuonan kuljetusreitti kulkee Torttilan ylikulkusillan kautta Oikotielle, josta Sievarin teollisuusalueen pohjoispuolella kulkevan Yrttisuonkadun kautta Sievarin kaatopaikan läpi hankealueelle.

Muita sijoituspaikkavaihtoehtoja ei ole tämän YVA-menettelyn yhteydessä tarkasteltu. Viereisen Sievarin kaatopaikan YVA-menettelyn yhteydessä vuonna 2013 tarkasteltiin mahdollisia muita sijoituspaikkavaihtoehtoja kuonia varten rakennettavalle kaatopaikalle. Tällöin vaihtoehtona Sievarille oli Suurteollisuuspuistoon Lammaisten alueelle rakennettava kaatopaikka. Tehdyssä tarkastelussa Sievarin alue kuitenkin todettiin kooltaan, käyttöältään ja rakennettavuudeltaan Lammaisten aluetta paremmaksi. Sijoittamalla Rakeiston kaatopaikka Sievarin alueen viereen, voidaan alueiden toiminnat keskittää samaan kokonaisuuteen, eivätkä kaatopaikkatoiminnat pirstaloitu useaan sijoituspaikkaan. Edellä mainitusta syistä Rakeiston kaatopaikan sijainnille ei katsota olevan osoitettavissa muita realistisia vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja Harjavallan Suurteollisuuspuiston läheisyydessä.

Arviointiselostuksessa on esitetty kaatopaikan rakentaminen ja suunnitellut rakenteet, toiminta, vastaanotettavat materiaalit ja niiden käsittely, hankealueen kuvaus sekä ympäristövaikutukset (liikenne, melu, tärinä, vaikutukset ilmaan, ilmastoon, pinta- ja pohjavesiin sekä maaperään, vaikutukset luonnonvaroihin). Myös hankkeen riskit ja niihin varautuminen sekä hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin, osallistumisjärjestelyt, ympäristön nykytila, vaikutusten arviointi ja käytetyt menetelmät, vaihtoehtojen vertailu ja arvio hankkeen toteuttamiskelpoisuudesta sekä toiminnan ja vaikutusten tarkkailu on kuvattu.

YVA-menettelyn tarve ja vaiheet

YVA-menettelyn tarkoitusta, sisältöä ja kulkua koskevat säännökset on kirjattu YVA-lakiin (252/2017) ja YVA-asetukseen (277/2017). Rakeiston kaatopaikkaan tulee soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 11 b) perusteella: *jätteiden käsittelylaitokset, joissa muuta kuin vaarallista jätettä sijoitetaan kaatopaikalle, joka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.*

Hankkeen YVA-menettely on tullut vireille 9.6.2020 hankkeesta vastaavan toimitettua arviointiohjelman ELY-keskukselle. ELY-keskus kuulutti arviointiohjelman ja pyysi siitä lausuntoja ja mielipiteitä. Korona-tilanteen aiheuttamien kokoontumisrajoitusten vuoksi arviointiohjelmasta ei järjestetty yleisötilaisuutta. Kuulutusaaineiston tueksi ymparisto.fi -verkkosivustolle lisättiin hanketta, laadittua YVA-ohjelmaa ja YVA-menettelyä koskevat tiivistelmät yleisölle. ELY-keskus antoi lausunnon arviointiohjelmasta 14.9.2020.

YVA-menettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

Arviointimenettelyn kanssa samanaikaisesti on ollut käynnissä Kuonan sijoitusalueen asemakaava ja asemakaavan muutos. Arviointimenettelyssä ja kaavoituksessa hyödynnetään samoja ympäristö-, maisema- ym. selvityksiä.

2. OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN JA YHTEENVETO ARVIINTISELOSTUKSESTA ANNETUISTA LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Hankkeesta vastaava on laatinut arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) ja toimittanut sen ELY-keskukselle 16.11.2020.

Arviointiselostuksen vireilläolosta on kuulutettu ELY-keskuksen ja Harjavallan kaupungin verkkosivuilla lausuntojen ja mielipiteiden antamiselle varatun ajan 19.11.2020 – 14.1.2021. Arviointiselostus on pidetty samaan aikaan nähtävillä Harjavallan kaupungintalon kirjaamossa ja Harjavallan kaupunginkirjastossa. Lisäksi YVA-selostus julkaistiin 19.11.2020 ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/bolidenharjavaltarakeistonYVA. Kuulutus arviointiselostuksen nähtävillä olosta julkaistiin Satakunnan Kansa ja Sydän-Satakunta -lehdissä.

Arviointiselostuksesta pyydettiin Harjavallan kaupungin sekä muiden keskeisten viranomaisten lausunnot. Yleisötilaisuus ilmoitettiin järjestettäväksi verkkotilaisuutena 10.12.2020. Tilaisuuteen ei ilmoittautunut yhtään osallistujaa, joten tilaisuutta ei järjestetty.

YVA-menettelyn aikana lähialueen asukkaille lähetettiin asukaskysely, jossa kartoitettiin asukkaiden mielipiteitä ja mahdollisia huolia hankkeeseen liittyen.

Annetut lausunnot ja mielipiteet

Arviointiselostuksesta annetut lausunnot esitetään alla. Yhteysviranomaiselle ei toimitettu selostuksesta yhtään kirjallista mielipidettä.

Harjavallan kaupungin kaupunkikehityslautakunta toteaa lausunnossaan, että YVA-selostuksessa on arvioitu riittävässä määrin suunnitellun hankkeen rakentamisen ja toiminnan aikaiset vaikutukset hankealueen maaperään, pohja- ja pintavesiin, ilmanlaatuun, kasvillisuuteen sekä eliöiden ja luonnon monimuotoisuuteen sekä vaikutukset väestöön, terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Selostuksessa on otettu huomioon YVA-ohjelmasta lautakunnan antama lausunto. Selostuksessa on kuvailtu eri toteuttamisvaihtoehtojen mukaiset päästö- ja vaikutusarvioinnit. Melu- ja pölypäästömallinnus on toteutettu asianmukaisesti. Lisäksi arvioinnissa on otettu huomioon mahdollisten poikkeustilanteiden aiheuttama haitta ympäristölle. Lautakunta toteaa, että selostuksessa mainitut hankkeen mahdolliset haitalliset epäsuorat vaikutukset, kuten muun muassa melusta ja pölystä aiheutuvat vaikutukset, tulee hallita ja minimoida huolellisella suunnittelulla ja toiminnan aikaisella tarkkailulla. Luvitusvaiheessa tulisi hankevaihtoehtoista valita se reittivaihtoehto, joka aiheuttaa vähiten pöly-, melu- tai muuta haittaa ympäristölle ottaen huomioon kuljetusten aikaisten haittojen torjuntakeinot. Kaatopaikan pohja- ja pintarakenteet tulee suunnitella ja toteuttaa kaatopaikka-asetuksen mukaisesti. YVA-selostuksessa mainittujen alueella muodostuvien suoto- ja hulevesien hallintaan tulee kiinnittää jo hankkeen suunnitteluvaiheessa erityistä huomiota.

Satakuntaliiton lausunnossa todetaan, että Satakuntaliitto esitti ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että arviointiselostuksessa käytäisiin läpi perusteet, miksi kaatopaikkaa suunnitellaan sijoitettavaksi nimenomaan Sievarin teollisuusalueen eteläpuolelle sijoittuvan Kraakanmäen alueelle. Lisäksi lausunnossa esitettiin täydennyksiä kartta-aineistoihin, kriteeristön täydentämistä maisema-arvoilla, tarkennuksia Satakunnan vaihemaakuntakaavoja 1 ja 2 koskeviin mainintoihin. Samalla todettiin, että maakunnallisesti merkittävä Hiirijärven kulttuuriympäristö tulee ottaa huomioon maakuntakaavoitusta käsittelevässä tekstissä ja hankkeen vaikutuksia arvioitaessa. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota myös maisemavaikutusten havainnollistamisaineistoihin. Muilta osin lausunnolla ollut arviointiohjelma oli Satakuntaliiton käsityksen mukaan laadittu asianmukaisesti ja Satakuntaliitolla ei ollut edellä esitetyn lisäksi muuta huomautettavaa arviointiohjelmasta. Maisemavaikutusten arvioimiseksi arviointiselostuksessa on esitetty luvussa 18.3. Rakeiston kaatopaikan näkemäalueanalyysi ja havainnekuvat Metsäkulmantieltä sekä Mäkilän talolta. Näkymäanalyysin perusteella kaatopaikat (Sievari sekä Rakeisto) eivät näy valtatielle 2. Satakuntaliitto toteaa, että kuonan sijoitusalueen maisemavaikutuksia ei ole riittävästi arvioitu maakunnallisesti merkittävän Hiirijärven kylän ja kulttuurimaiseman suuntaan ja että vaikutusten arvioimiseksi tulee laatia maisemasovitteet myös Hiirijärven koulutieltä ja Niitynrinnantieltä. Lisäksi Satakuntaliitto kiinnittää huomiota kuvien 55, 56, 57 ja 58 osalta siihen, että arviointiselostuksessa ei ole käyty läpi millä menetelmällä (mm. objektiivin polttoväli) maisemasovitteet on laadittu (Luku 18.1. Lähtötiedot ja arviointimenetelmät). Esimerkiksi kuvasta 55 saa vaikutelman, että maisemasovite on kuvattu laajakulmaobjektiivilla ja tämä puolestaan vaikuttaa kuvassa näkyviin mittasuhteisiin. Arviointiselostuksessa olisi tullut kuvata maisemasovitteiden laadintamenetelmä ja tarvittaessa, mikäli kuvatessa on käytetty laajakulmaobjektiivia, maisemasovitteita ja vaikutusten arviointia tulee täydentää myös näiltä osin. Lausunnolla oleva arviointiselostus on Satakuntaliiton käsityksen mukaan laadittu asianmukaisesti ja Satakuntaliitolla ei ole edellä esitetyn lisäksi muuta huomautettavaa arviointiselostuksesta.

Satakunnan museo lausuu, että *arviointiselostus on huolellisesti ja kattavasti laadittu. Museo pitää sekä tehtyjä selvityksiä että myös kulttuuriympäristö ja maisemavaikutusten arviointia riittävinä ja maisemavaikutusten analyysia oikeasuuntaisena. Asemakaavatyön yhteydessä tehty näkemäalueanalyysin täydennys on toteutettu huolella ja tarkentaa vaikutusten arviointia edelleen. Satakunnan Museolla ei ole huomautettavaa arviointiselostuksesta eikä itse hankkeesta.*

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom toteaa, että sillä ei ole asiasta lausuttavaa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes on ilmoittanut, että se ei anna lausuntoa asiasta.

3. ARVIINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU

Varsinais-Suomen ELY-keskus on YVA-menettelyn yhteysviranomaisena tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun, ja toteaa tältä osin seuraavaa:

Boliden Harjavalta Oy:n Rakeiston kaatopaikkaa koskeva ympäristövaikutusten arviointiselostus täyttää YVA-lain 19 §:ssä ja YVA-asetuksen 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset. Selostus on laadittu 17.6.–14.8.2020 nähtävillä olleen arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta.

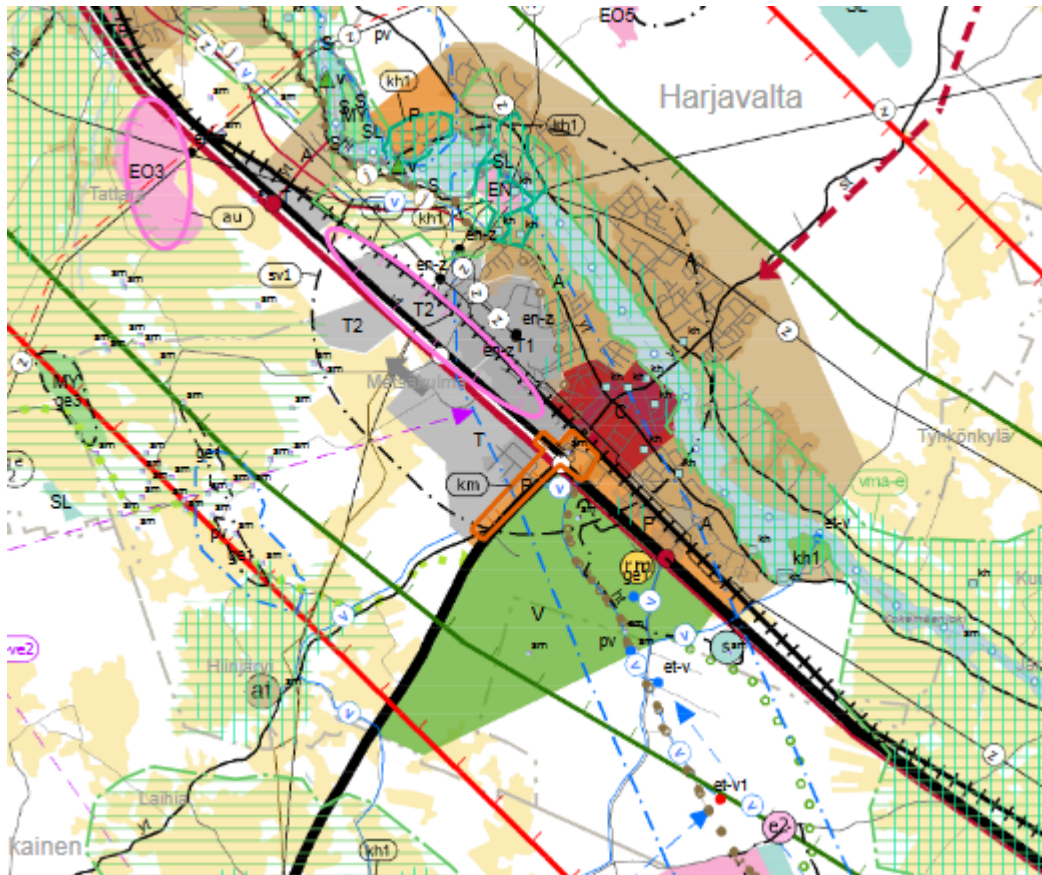
Hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointien suorittamiseen. Kokonaisuutena arvioiden arviointiselostus on laadultaan hyvätasoinen, eikä selostuksessa ole sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaisesta laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Selostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista, tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset sekä vertailla vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia keskenään ja arvioida niiden toteuttamiskelpoisuutta.

Arviointiselostuksessa kuonan jäteluokituksen mahdollinen muutos tavanomaisesta jätteestä vaaralliseksi on huomioitu vuosittain kaatopaikalle sijoitettavan kuonan määrässä (riittävä toiminnassa syntyvälle kuonalle) sekä suunnittelemalla kaatopaikalle vaarallisen jätteen kaatopaikkarakenteet. Arviointiselostuksessa ei kuitenkaan ole otettu kantaa siihen, miten luokitusmuutos mahdollisesti vaikuttaa selostuksessa esitettyihin vaikutusarviointeihin. Selostuksessa ei myöskään ole huomioitu miten jäteluokituksen mahdollinen muutos vaikuttaa kuonan hyötykäyttöön.

Satakuntaliitto on edellyttänyt YVA-selostuksessa antamassaan lausunnossa, että hankkeen maisemavaikutusten arvioimiseksi maisemasovitteet tulee laatia myös Hiirijärven koulutieltä ja Niitynrinnantieltä. Ko. selostuksesta puuttuvat maisemasovitteet on laadittu ja liitetty hankealuetta koskevan Kuonan asemakaavan laatimista ja asemakaavan muuttamista koskevaan kaava-aineistoon.

Maisemasovitteista ei kuitenkaan käy ilmi, kuten Satakuntaliitto lausunnossaan esittää, millä menetelmällä (mm. objektiivin polttoväli) ne on laadittu.

Vaihemaakuntakaavassa 2 hankealueen lähistölle sijoittuu sekä maisemallisesti tärkeää aluetta (Hiirijärven kulttuurimaisema) että maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön aluetta (Hiirijärven kylä ja kulttuurimaisema). Arviointiselostuksessa esitetty yhdistelmäkaavakartta (kuva 49) on virheellinen ja selostuksen kaavoitusta koskevan tekstikohdan 17.2.1 maakuntakaavan osuudesta puuttuu yllä mainittu maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Alla on esitetty oikea ote maakuntakaavayhdistelmästä. Merkittävän kulttuuriympäristön alue näkyy kartalla vihreällä pystyviivoituksella.

Kuva 1. Ote Satakunnan maakuntakaavayhdistelmästä.

Arviointiselostuksessa olisi voinut ilmoittaa asukaskyselyyn vastanneiden määrän/kyselyn vastausprosentin sekä koota ja esittää saadut vastaukset tarkemmin esimerkiksi taulukossa, pelkän lyhyen sanallisen yhteenvedon lisäksi. Lisäksi hankkeen eri ympäristövaikutusten vertailua olisi havainnollistanut, jos selostuksessa hankkeen vaikutusten yhteenvedo ja vertailu olisi koottu yhteen koontitaulukoon.

Yhteisvaikutusten osalta alueen ympäristön nykytila ja siihen keskeisesti vaikuttavat toiminnot on YVA-selostuksessa kuvattu melko suppeasti, mutta kuitenkin riittävällä tarkkuudella.

Yhteysviranomaisen tarkemmat huomiot vaikutusarviointien riittävydestä ja laadusta sekä niiden perusteella tehdyistä johtopäätöksistä on tuotu esiin seuraavassa yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä sisällytetään hanketta koskeviin lupapäätöksiin YVA-lain 26 §:n mukaisesti. Lupapäätöksistä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu perusteltu päätelmä on huomioitu.

Perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä vaikutuksista perustuu YVA-laissa ja -asetuksessa annettuihin arviointiselostuksen sisältövaatimuksiin, arviointiselostuksessa esitettyihin tietoihin, selostuksesta annettuihin lausuntoihin sekä ELY-keskuksen omiin lisätarkasteluihin. Niiden perusteella ELY-keskus esittää perusteltuna päätelmänään Boliden Harjavalta Oy:n Rakeiston kaatopaikan merkittävistä vaikutuksista ja toteuttamiskelpoisuudesta seuraavaa:

Hankkeen merkittävät vaikutukset ja niiden perustelut sekä toteuttamiskelpoisuus

Yhteysviranomaisen katsoo, että Rakeiston kaatopaikkahankkeen merkittävimpiä ympäristövaikutuksia ovat vaikutukset liikenteeseen ja meluun, vaikutukset väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä maisemaan. Hankkeen pitkäikäisyys sekä pysyvyys korostavat vaikutusten merkittävyyttä. Näiden vaikutusten rajoittamiseen, hallintaan ja seurantaan tulee kiinnittää erityistä huomiota jatkosuunnittelussa ja lupamenettelyissä.

Tehtyjen arviointien perusteella hankkeen mistään toteuttamisvaihtoehdosta ei ennakolta arvioiden voi kuitenkaan katsoa aiheutuvan sellaisia todennäköisesti merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka olisivat esteenä hankkeen jatkosuunnittelulle ja tarvittavien viranomaislupien hakemiselle.

Liikennevaikutukset

Liikenteen ympäristövaikutukset perustuvat pitkälti raskaan liikenteen lisääntymiseen kaatopaikan lähialueilla vaikuttaen liikenneturvallisuuteen, ilman laatuun ja ilmastoon. Kaatopaikkatoiminnan myötä alueen liikennemäärät kasvavat sekä rakentamisen että toiminnan aikana. Liikennemäärien lisäys arvioidaan hankevaihtoehdon mukaan joko pieneksi (VE0-VE2) tai kohtalaisen merkittäväksi (VE3-VE4) negatiiviseksi vaikutukseksi.

Kaikissa hankevaihtoehdoissa VE1–VE4 kuljetusmäärät ovat keskimäärin 41 edestakaista kuormaa päivässä. Toiminnan aikainen liikennemäärien lisäys koskee hankevaihtoehdosta riippuen eri tieosuuksia. Eniten toiminnan aikainen lisääntyvä raskaan liikenteen määrä kuormittaa Hiirijärventien alkuosaa, jonka kautta kulku hankealueelle tapahtuu vaihtoehdoissa VE1-VE3. Nykyisellään Hiirijärventiellä liikennöi vain vähän raskaita ajoneuvoja.

Liikennevaikutusten osalta vaihtoehdoista parhaaksi on arvioitu sekä liikenteen sujuvuuden että turvallisuuden kannalta vaihtoehto VE2. Vaihtoehdossa VE1 tehdasalueen ahtaat sisäiset liikennejärjestelyt tekevät liikenteestä hankalaa. Vaihtoehdoissa VE3 ja VE4 liikennevaikutukset taas ovat suurimmat turvallisuuskulmasta, sillä reitit kulkevat asutusalueen läpi ja reiteillä olevien teiden liikenne kasvaisi hankkeen myötä selvästi. Nämä reittivaihtoehdot myös edellyttävät tierakenteiden korjaamista sekä osittain myös uusien teiden rakentamista.

Yhteysviranomaisen toteaa, että selostuksessa esitetyt liikenteelliset vaikutustiedot on arvioitu oikein. Vaihtoehtojen tarkastelussa on mukana kaikki realistiset kuljetusreittivaihtoehdot ja niitä koskevat vertailut on laadittu tasapuolisesti ja vertailujen perusteella tehdyt päätelmät ovat oikeita.

Maantieverkon osalta valtatie 2 ja kantatie 43 eritasoliittymän eteläisen rampin ruuhkaisuutta voidaan tarvittaessa helpottaa parantamalla kantatien puoleista tasoliittymää. Lisäksi Hiirijärventien kantavuutta voidaan tarvittaessa parantaa päällysrakennetta parantamalla. Hiirijärventien alkupää on lähivuosina siirretty ensimmäisen 150 metrin osalta uudelle linjaukselle, jolloin ainakin tältä osuudelta tien rakenteet ovat kunnossa. Hiirijärventietä hyödynnettäessä kuljetukset tulevat käyttämään tätä maantietä aikaisempia suunnitelmia pidempään noin kilometrin verran kantatien 43 ja laadittavassa asemakaavassa esitetyn uuden katuliittymän välillä.

Meluvaikutukset

Hankkeen rakentamisvaiheen merkittävimmät meluvaikutukset syntyvät rakentamiseen käytettävän kaluston liikennöinnistä, maanrakennustöistä sekä vaihtoehdoissa VE3 ja VE4 myös uusien tieväylien rakentamisesta. Toiminnan aikana melua aiheutuu pääasiassa rakeistetun kuonan kuljetuksista alueelle sekä käsittelykentällä tapahtuvasta kuonan käsittelystä (seulonnasta).

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen meluvaikutuksia on arvioitu riittävästi muun muassa melumallinnusta hyödyntäen. Melumallinnuksen ja sen perusteella tehdyn arvioinnin perusteella hankkeen meluvaikutukset eivät muodostuisi merkittäviksi missään toteutusvaihtoehdossa. Vaikka rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuva melutaso ja sen lisäys eivät ole suuria, niiden merkittävyyttä lisää toiminnan pitkäaikaisuus, ympärivuorokautinen toiminta-aika sekä muutokset hankealueen nykyiseen ääniympäristöön verrattuna, jolloin toiminnasta syntyvä melu voi olla kuultavissa lähikiinteistöillä. Lisäksi yhteysviranomaisen huomauttaa, että vaikka rakentamisessa ja kuljetusreittien parannustöissä on kyse vain väliaikaisesta vaiheesta, voi myös niistä aiheutuvalla melulla kuitenkin olla merkittävä vaikutus lähiasukkaiden elämään ja viihtyisyyteen, etenkin kun rakentamisvaihe on jaksotettu useampaan osaan ja rakentamisvaiheet kestävät useita vuosia. Tämän takia myös rakentamisen aikaisten melupäästöjen torjunta on suunniteltava huolellisesti.

Kaatopaikkatoimintojen aiheuttama melu on sama kaikissa hankevaihtoehdoissa, mutta liikenteen meluvaikutusten suuruus riippuu kuljetusreiteistä. Arviointiselostuksessa melun lieventämistoimiksi esitetään mm. toiminta-aikojen rajausta, seulonnan tekemistä varastokasojen suojassa ja äänitasoltaan hiljaisempien työkonien käyttöä. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan myös alueen

liikennöintiin käytettävien teiden nopeusrajoituksia laskemalla pystytään tehokkaasti vähentämään kuljetuksista aiheutuvaa melua.

Vaikutukset maisemaan

Toteutusvaihtoehtojen VE1-VE4 maisemavaikutuksissa ei ole eroja. Hankkeen myötä kaatopaikasta muodostuisi alueelle uusi, maisemasta kohoava elementti. Katsontasuunnan mukaan kaatopaikka jää osittain vieressä sijaitsevan Sievarin kaatopaikan taakse ja alueen ympärillä oleva puusto osaltaan estää kaatopaikan näkymisen maisemassa, mutta avoimessa peltomaisemassa kaatopaikka on erotettavissa. Kaatopaikan maisemavaikutukset arvioidaan arviointiselostuksessa kuitenkin kokonaisuudessaan pieniksi.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että vaikka kaatopaikkatäytön lakialue kohoaa vain hieman puuston ylärajan yläpuolella ja maisemavaikutus jää todennäköisesti siten kokonaisuudessaan vähäiseksi, voi kaatopaikan aiheuttama maisemallinen muutos yksittäisten tarkastelupisteiden osalta kuitenkin muodostua jopa huomattavan suureksi. Vaikutusten arviointia vaikeuttaa se, että puuston säilymistä ei käytännössä voida pitkällä aikavälillä varmistaa. Alueen kaavaluonnoksessa kaatopaikan ympärille on kuitenkin edellytetty jätettäväksi suojaviheralue, jossa on säilytettävä ja tarvittaessa istutettava näkösuojana toimiva suojapuusto. Suojapuuston jättämistä kaatopaikan ympärille voidaan edellyttää myös ympäristöluvassa ja siten osaltaan varmistaa puuston säilyminen.

Hankealueen ympäristö on jo nykyisellään ihmistoiminnan muuttamaa ja näistä merkittävimpinä maiseman näkökulmasta voidaan mainita viereinen Sievarin kaatopaikka. Kaatopaikan korotus toteutetaan vaiheittain ja toiminnan päättymisen jälkeen alue maisemoidaan. Maisemavaikutuksia voidaan lieventää alueen muotoilulla, maisemoinnilla ja suojapuustolla.

Edellä esitetyt seikat huomioiden, ei hankkeen toteuttamisesta yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan voida katsoa aiheutuvan merkittäviä haitallisia maisemavaikutuksia. Etenkin huomioidaan, että ympäristölupakäsittelyn yhteydessä on mahdollista antaa tehokkaita määräyksiä maisemavaikutusten vähentämiseksi.

Vaikutukset väestöön, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutukset väestöön, elinoloihin ja viihtyvyyteen korostuvat hankkeen pitkäikäisyydestä ja pysyvyydestä johtuen. Kaatopaikan käyttöä on arvioitu 50 vuotta ja toiminnan päätyttyä lähialueen maisema on muuttunut pysyvästi. Selostuksen mukaan asukaskyselyn tuloksissa esiin tuotiin erityisesti huoli raskaan liikenteen määrän kasvamisesta ja sen vaikutuksista liikenneturvallisuuteen, sekä huoli toiminnan aikaisista vaikutuksista meluun, maisemaan, pohjavesiin sekä luonnonvaroihin.

YVA-selostuksen mukaan hankkeen merkittävimmät väestöön, ihmisten terveyteen elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset aiheutuisivat toimintaan liittyvästä liikenteestä ja sen aiheuttamista turvallisuus- ja meluvaikutuksista sekä kaatopaikan

jätetäytön vaikutuksista maisemaan. Vaikutusten merkittävyys vaihtoehdoissa VE1–VE2 arvioidaan liikenteen osalta pieniksi ja vaihtoehdoissa VE3—VE4 kohtalaisiksi. Maisemavaikutusten osalta toteuttamisvaihtoehdolle ei ole eroa. Vaihtoehdolla VE0 ei ole vaikutuksia.

Vaihtoehtojen VE1-VE4 välillä vaikutuksissa todettiin vain vähäisiä eroja. Eniten toiminnan aikana lisääntyvä raskaan liikenteen määrä kuormittaa Hiirijärventietä, jossa nykyisin liikennöi vain vähän raskaita ajoneuvoja. Melumallinnusten perusteella toiminnasta lähialueen asutukselle aiheutuva melu kokonaisuutena (kuonan kuljetus, seulonta ja kippaus) jää vähäisimmäksi vaihtoehdossa VE1. Merkittävimmät vaikutukset ovat vaihtoehdossa VE4, mutta mallinnuksen perusteella melun keskiäänitasot jäävät kaikissa vaihtoehdoissa alle valtioneuvoston päätöksen (992/1992) ohjearvojen.

Maisemaan, pohjaveteen ja luonnonvaroihin kohdistuvat vaikutukset ovat kaikissa hankevaihtoehdoissa VE1-VE4 samat. YVA-selostukseen laadittiin näkemäalueanalyysi sekä maisemasovitteita, joissa havainnollistettiin kaatopaikan maisemavaikutuksia. Maisemaan kohdistuvat vaikutukset arvioidaan kokonaisuudessaan pieniksi, sillä vaikka maisemaan kohdistuvat vaikutukset ovat pysyviä, hankealue näkyy vain yksittäisissä kohdissa Hiirijärven kulttuuriympäristöön. Maisemavaikutuksia voidaan vähentää jättämällä peltojen reunaan riittävästi suoja- ja puustoa sekä kaatopaikan muotoilulla ja maisemoinnilla.

Kaatopaikalle rakennettavat pohjarakenteet eristävät alueelle läjitettävän kuonan alueen maaperästä ja pohjavedestä, eikä hankkeesta aiheudu merkittäviä vaikutuksia alueen maaperään tai pohjaveteen normaali-toiminnan aikana. Kaatopaikka-alueen vedet johdetaan Sievarin kaatopaikan kautta Boliden Harjavallan tehdasalueelle, eivätkä ne siten kuormita lähialueen pintavesiä. Tehtyjen mallinnusten mukaan pölyäminen hankealueen välittömässä läheisyydessä on vähäistä. Kaatopaikan toiminnalla ei siis arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia lähialueiden metsä-, pelto-, ja vesiluonnonvarojen hyödyntämiseen.

Yhteysviranomaisella ei ole edellä mainituista johtopäätöksistä huomautettavaa. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten vähentämisen osalta yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että hankkeesta vastaava kiinnittää omassa jatkosuunnittelussaan huomiota siihen, miten se voi omalta osaltaan vaikuttaa alueen liikenneturvallisuuteen sekä väestön muihin hankkeesta kokemiin haittavaikutuksiin. Tämä voidaan toteuttaa mm. ohjeistamalla työntekijöitä sekä tiedottamalla avoimesti ja ennakkoon alueella tehtävistä toimenpiteistä ja niiden kestosta.

YVA-selostuksesta ei jätetty yhtään kirjallista mielipidettä, eikä selostusvaiheen yleisötalousteen tullut ilmoittautuneita. YVA-menettelyn kanssa samanaikaisesti käynnissä olleeseen hankealueen asemakaavoitukseen ja asemakaavan muuttamiseen ei annettu luonnosvaiheessa eikä kaavaehdotusvaiheessa yhtään mielipidettä Harjavallan kaupungille. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan menettelystä on kuitenkin tiedotettu asianmukaisesti eri kanavia käyttäen. Lähialueen asukkaille toimitettu asukaskysely on osaltaan lisännyt asukkaiden tietoisuutta hankkeesta.

Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa, että YVA-selostuksessa olisi voitu esitellä asukaskyselyssä saatuja tietoja tarkemmin, sillä nyt niiden tulosten arviointi jää selostuksessa esitettyjen niukkojen tietojen varaan.

Hankkeen mistään vaihtoehdosta ei YVA-selostuksen perusteella arvioida aiheutuvan merkittäviä terveysvaikutuksia. Yhteysviranomaisella ei ole tästä johtopäätöksestä huomautettavaa ottaen huomioon, että toiminnasta aiheutuvia päästöjä veteen ja ilmaan on mahdollista rajoittaa ympäristönsuojelulain mukaisin keinoin (lupamääräykset ja valvonta). Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan terveysvaikutusten osalta mahdollisia riskejä toiminnassa ovat myös liikenneonnettomuudet. Liikenneonnettomuuksien todennäköisyyden ei kuitenkaan arvioida lisääntyvän merkittävästi. Onnettomuusriskejä voidaan rajoittaa mm. nopeusrajoituksia alentamalla.

Muut vaikutukset

Yhteysviranomaisen ei ole nostanut hankkeen merkittävien vaikutusten joukkoon esimerkiksi vaikutuksia luontotyyppeihin, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, maahan, maa- ja kallioperään, pohjaveteen, ilmaan ja ilmastoon tai rakennettuun tai arkeologiseen kulttuuriperintöön. Yhteysviranomaisen yhtyy näiden osalta selostuksessa esitettyihin vaikutusarvioihin (vaikutukset ovat pieniä tai vaikutuksia ei ole), kun otetaan huomioon hankkeen luonne ja hankealueen ympäristöolosuhteet.

Vaikutukset maahan, maa- ja kallioperään ja pohjaveteen

Yhteysviranomaisen yhtyy selostuksessa esitettyihin arvioihin siitä, että kaatopaikan vaikutukset maahan, maa- ja kallioperään ja pohjaveteen ovat normaalitoiminnassa vähäisiä. Suurimmat vaikutukset muodostuvat rakentamisen aikaisesta pintamaan poistamisesta ja alueen tasaamisesta. Lisäksi toiminnan aikana tiivis pohjarakenne ja suotovesien keräys estävät pohjaveden muodostumisen kaatopaikka-alueella, vaikuttaen pohjavedenpinnan tasoon paikallisesti.

Toiminnan aiheuttamat riskit liittyvät lähinnä onnettomuus- ja poikkeustilanteisiin, joissa kaatopaikka-alueen pohjarakenteet pääsevät rikkoontumaan, jolloin maaperään ja sitä myöten pohjaveteen voi päästä imeytymään kuonan sisältämiä haitta-aineita. Riski pohjarakenteiden rikkoontumiselle on kuitenkin pieni. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan kaatopaikkarakenteita koskevissa teknisissä ratkaisuissa on kuitenkin huomioitava myös mahdollisuus kaatopaikkarakenteiden rikkoutumiseen. Rakenteet on suunniteltava siten, että tiivistys- ja muiden rakenteiden vaurioituminen voidaan havaita nopeasti.

Hankkeen todennäköisistä pohjavesivaikutuksista ja niiden merkittävydestä saa arviointiselostuksesta riittävän yleiskuvan. Tuloksia tarkastellessa on kuitenkin huomioitava, että vaikutusten arvioinnin luotettavuuteen vaikuttaa esitetty arvio siitä, että kaatopaikan rakentamisvaihe ei edellytä pohjaveden pinnan alentamista eikä kaatopaikka-alueen myöhemmin tiiviiden pohjarakenteiden takia estyvä pohjaveden muodostuminen vaikuta pohjaveden määrään Metsäkulman pohjavesialueelle tai

kaatopaikan lähialueella. Arviointiselostuksessa on esitetty, että pohjaveden laatua seurataan kaksi kertaa vuodessa alueen pohjaveden tarkkailuputkista. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan ympäristöluvassa tulee lisäksi edellyttää pohjavedenpinnan korkeuden seuranta. Pinnankorkeuden tarkkailua olisi suositeltavaa tehdä eri puolilta kaatopaikka-aluetta sijaitsevista havaintoputkista.

Vaikutukset pintavesiin

Selostuksessa hankkeen vesistövaikutukset on kokonaisuutena arvioitu vähäisiksi. Kaatopaikan rakentamisen aikana lähialueen pintavesissä voi tapahtua samentumista sekä kiintoainepitoisuuden, sähköjohtavuuden ja ravinnepitoisuuksien nousua. Arviolta rakentamisen aikaisesta huuhtoumasta noin puolet pidättyy läheisiin ojiin ja puolet päätyy Kurkelanojaan. Alueen rakentaminen osittain pengertämällä vähentää kiintoainekuormitusta pintavesiin. Kaatopaikalla toiminnan aikana muodostuvat suotovedet kerätään alueelle rakennettaviin tiiviisiin laskeutusaltaisiin, joista vedet pumpataan viereisen Sievarin kaatopaikan tasausaltaisiin. Sieltä vedet johdetaan putkilinjaa pitkin Suurteollisuuspuiston tehdasalueelle joko puhdistettavaksi jäteveden puhdistamolla tai käytettäväksi prosessin jäähdytysvetenä. Suotovesien haitta-ainepitoisuudet ovat hyvin alhaisia ja vesimäärät pieniä, joten niillä ei arvioida olevan merkitystä Suurteollisuuspuiston jätevedenpuhdistamon toimintaan eikä Kokemäenjoen veden laatuun tai ravinnekuormitukseen.

Arviointiselostuksessa pintavesien ekologinen tila on esitetty v. 2016–2021 vesienhoitosuunnitelmien perusteella. Uusi ehdotus Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi vuosiksi 2022–2027 on laadittu ja julkisesti kuultavana 2.11.2020-14.5.2021. Vesienhoitosuunnitelmassa esitetään arvio pintavesien ekologisesta ja kemiallisesta tilasta 3. vesienhoitokaudella, ja se perustuu vuosien 2012–2017 seurantatietoihin. Valtioneuvosto vahvistaa vesienhoitosuunnitelmat joulukuussa 2021. Alustavassa arviossa Kokemäenjoen alaosan ekologinen tila on arvioitu tyydyttäväksi. Kemiallinen tila on arvioitu hyvää huonommaksi, koska kalojen elohopeapitoisuuden ympäristölaatu-normi ylittyy mittausten perusteella. Tattaranjoen ekologinen tila on arvioitu välttäväksi ja kemiallinen tila hyvää huonommaksi. Tattaranjoessa kadmiumin ja nikkelin ympäristölaatu-normit ylittivät mittausten perustella. Pintavesien tilan luokittelu toimii vesienhoidon toimenpiteiden pohjana ja perustuu olennaisesti tiettyjen ainepitoisuuksien ja niiden muutosten tuntemiseen vesistössä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vesistökuormitusta eri vaiheissa on arviointiselostuksessa pääosin kuvattu riittävästi ja arvio vaikutuksista on oikea. Suurimmat vesistövaikutukset muodostuvat kaatopaikan rakentamisen aikana. Selostuksessa on arvioitu hankealueen rakentamisen aikaisia kokonaisfosforin ja -typen sekä kiintoaineen kuormituksen määriä vesistöön, mutta niiden aiheuttamia pitoisuuslisäisiä purkuvesistöissä, etenkin Kurkelanojassa ja Tattaranjoessa, ei ole arvioitu. Selostuksessa olisi voitu myös kuvata tarkemmin rakentamisen aikaisten pintavesivaikutusten rajoittamismahdollisuuksia. Lisäksi pintavesille selostuksessa esitetty tarkkailutiheys on varsin harva etenkin rakentamisaikaa koskien. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tietoja hankkeen rakentamisaikaisten vesien johtamisen osalta tulee tarkentaa lupakäsittelyn yhteydessä mahdollisten

haittavaikutusten estämiseksi ja riittävän tarkkailun varmistamiseksi. Lupahakemuksesta tuleekin ilmetä selostusta yksityiskohtaisempi suunnitelma vesienkäsittelyjärjestelyistä erityisesti rakentamisen aikana.

Arviointiselostuksessa on laskettu Rakeiston kaatopaikalle rakennettavien tasausaltaiden tilavuus, mutta epäselväksi jää, onko Sievarin kaatopaikan tasausaltaiden kapasiteetissä huomioitu myös Rakeiston kaatopaikalla muodostuvat vedet ja riittääkö niiden kapasiteetti lisääntyvälle vesimäärälle. Selostuksessa on todettu, että poikkeuksellisissa tilanteissa Rakeiston kaatopaikan suotovedet voidaan kerätä ja pidättää rakennettaviin tasausaltaisiin, jolloin ylikuormitusta Sievarin altaisiin ei tapahtuisi. Asia tulee lupakäsittelyn yhteydessä varmistaa.

Arviointiselostuksessa on arvioitu hankkeen vaatimien tasausaltaiden tilavuus. Selostuksen mukaan tasausaltaiden mitoituksessa on huomioitu ilmastonmuutos ja mahdolliset poikkeustilanteet, mutta perusteluita ei ole esitetty. Selostuksesta ei käy ilmi, miten tasausaltaiden mitoitukseen käytetty sateen intensiteetti (10 vuodessa tapahtuvaa 30 min sade, sateen intensiteetti 110 l/s/ha, valumakerroin 0,8), on valittu, eikä tarkennettu miten ilmastonmuutoksen tuleva vaikutus on käytetyssä mitoituslaskennassa huomioitu. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen pitkäikäisyyden takia tulevaisuuden allasratkaisuisissa olisi hyvä huomioida ilmastonmuutoksen vaikutus mm. sateen intensiteettiin, korottamalla mitoituksessa käytettävää sateen intensiteettiä vähintään 20 %:lla.

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon

Arviointiselostuksesta ilmenee, että rakentamisvaiheessa pölypäästöjä aiheutuu maanrakennustöistä sekä työmaaliikenteestä. Lisäksi ilmanlaatuvaikutuksia muodostuu mahdollisista olemassa olevien väylien perusparannuksista ja hankevaihtoehdoissa VE3 ja VE4 myös teiden rakentamisista. Toimintavaiheen aikana hankealueen lähialueelle kohdistuvia hiukkaspäästöjä aiheutuisi kuonan seulonnan ja sijoittamisesta jätettyyn sekä alueelle suuntautuvasta ja siellä tapahtuvasta liikennöinnistä. Mallinnusten mukaan kaikissa hankevaihtoehdoissa VE1-VE4 aiheutuvat ilmapäästöt ovat pieniä eivätkä ylitä raja-arvoja.

Yhteysviranomaisen katsoo, että ilmanlaatua koskevat arvioinnit on toteutettu asianmukaisesti. Hiukkaspäästöjen leviämistä ja kulkeutumista koskeva mallinnus on toteutettu käyttäen niin sanottua maksimipäästöä, jolloin mallinnuksessa oletetaan kaikkien alueen ilmapäästöjä aiheuttavien toimintojen olevan yhtä aikaa toiminnassa. Tämän takia mallinnuksen tulokset ovat todennäköisesti jopa yliarvioita tulevaan tilanteeseen nähden. Tästä huolimatta rakentamis- ja toiminnanaikaisia pölyhaittoja on ehkäistävä selostuksessa esitetyillä tekniikoilla ja toimenpiteillä.

Hankkeen ilmastovaikutuksia on selostuksessa arvioitu suppeasti, mutta yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan kuitenkin riittävästi. Toistaiseksi ilmastovaikutusten arviointiin YVA-menettelyissä ei ole vielä vakiintuneita menetelmiä, ja ilmastovaikutusten huomioon ottaminen ympäristöluvissakin on vasta selvitysasteella. Vaihtoehdossa VE0 hanketta ei toteuteta, jolloin kuonat kuljetetaan jatkossa Harjavallan kaupungin ulkopuolella sijaitseviin vastaanottoaikoihin.

Kuljetukset kauempana sijaitseviin kohteisiin toteutettaisiin 40 t täysperävaunulla, jolloin kuljetusten lukumäärät vuorokaudessa ovat pienempiä kuin vaihtoehdoissa VE1–VE4, mutta kuljetusmatkan kasvaessa kuljetusten päästöt olisivat noin 5–9 kertaa suuremmat kuin hankevaihtoehdoissa VE1–VE4. Hanke mahdollistaa jätteiden käsittelyn lähellä niiden syntypaikkaa, jolloin pääosin kuljetuksista aiheutuvat ilmastopäästöt jäävät pienemmiksi.

Vaikutukset luontotyypeihin, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen

Hankkeen vaikutukset luontotyypeihin, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen arvioidaan selostuksessa kokonaisuudessaan pieniksi ja vähäisesti negatiivisiksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen luontovaikutukset on selvitetty riittävästi. Hankkeella ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia luonnonsuojelualueisiin tai Natura 2000 -alueisiin, eikä erityisesti suojeltaviin luontotyypeihin tai kasvi- ja eläinlajeihin ja näiden elinympäristöihin.

Vaikutukset luonnonvaroihin

Hankkeella ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön. Luonnonvarojen käytön osalta haittavaikutukset muodostuvat rakentamisen yhteydessä tapahtuvasta puuston poistamisesta sekä rakentamisessa tarvittavista maa- ja kiviaineksista. Vaikutukset ovat paikallisia ja keskittyvät kaatopaikka-alueelle tai sen läheisyyteen.

Toiminnan arvioidaan epäsuorasti edistävän rakeistetun kuonan käsittelyä ja siten edistävän jätteiden (kuonan) hyötykäyttöä, joka mahdollistaa neitseellisten luonnonvarojen käytön korvaamisen. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että toteamusta hankkeen kuonan hyötykäyttöä edistävästä vaikutuksesta ei ole selostuksessa mitenkään perusteltu. Nykyisin 30 % syntyvästä kuonasta hyötykäytetään ja loput sijoitetaan Ratalan kaatopaikalle. Selostuksesta ei ilmene, miten Rakeiston kaatopaikalla jatkossa tapahtuva seulonta ja kuonan käsittely edistää hyötykäyttöä nykyiseen toimintaan verrattuna tai onko kuonalle löydettävissä uusia hyötykäyttökohteita suunnitellun hankkeen myötä. Lisäksi jatkossa kuonan mahdollinen luokitusmuutos tavanomaisesta jätteestä vaaralliseksi vaikuttaa sen hyötykäyttömahdollisuuksiin, mutta tätä ei ole selostuksessa huomioitu.

Vaikutukset kulttuuriperintöön

YVA-menettelyn aikana ei ole ilmennyt seikkoja, joiden perusteella hankkeella voisi katsoa olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia rakennettuun tai arkeologiseen kulttuuriperintöön. Hankealueen pohjoisosissa sijaitseva muinaismuistolain perusteella rauhoitettu vanha asuinpaikka (Kraakanmäki 3) poistutkitaan ennen kuin rakentaminen etenee sen alueelle. Hankealueen suojavyöhykkeelle jää myös toinen muinaismuistolain perusteella rauhoitettu vanha asuinpaikka, Kortteenrapakko, joka merkitään alueen asemakaavaan. Kortteenrapakon alueella tehdään kesällä 2021 lisätutkimukset, joiden perusteella ko. alue saattaa laajentua. Muinaismuistokohteita koskevista tai niihin liittyvistä suunnitelmista pyydetään Satakunnan Museon lausunto.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-menettelyssä ei ole ilmennyt seikkoja, joiden perusteella hankkeella olisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen tai alueen maankäyttöön. Hankealueelle on vireillä asemakaava ja asemakaavan muutos, jossa hankealue on merkitty teollisuudessa syntyvien prosessikuonien sijoittamiseen tarkoitettu korttelialueeksi (TM-6). Hankevaihtoehtojen VE1-VE4 toteuttaminen edellyttää, että asemakaava on vahvistettu ennen tarvittavien lupien myöntämistä.

Muita huomioita

Kaatopaikalle läjitettävä rakeistettu kuona luokitellaan tällä hetkellä tavanomaiseksi jätteeksi. Kaatopaikka on kuitenkin tarkoitus toteuttaa vaarallisen jätteen kaatopaikkarakenteilla. Tällä varaudutaan siihen, että jatkossa kuonan sisältämän kobolttin vaaraluokituksen muutos, voi johtaa rakeistetun kuonan luokitusmuutokseen tavanomaisesta jätteestä vaaralliseksi jätteeksi.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että kuonan mahdolliseen luokittelumuutokseen varaudutaan jo ennakolta riittävillä pohjarakenteilla. Mahdollisessa lupahakemuksessa ja -päätöksessä kuonan luokittelu tulee kuitenkin huomioida ja antaa sitä koskien riittävät määräykset. Mikäli lupaa haetaan siten, että kuona luokitellaan tavanomaisen jätteen sijaan vaaralliseksi jätteeksi, on lupahakemuksen yhteydessä esitettävä arvio siitä, miten se vaikuttaa arviointiselostuksessa esitettyihin vaikutusarviointien ajantasaisuuteen. Tarvittaessa arviointeja on tarkennettava.

Riskit ja poikkeukselliset tilanteet

Selostuksessa mahdollisiksi riskitilanteiksi on tunnistettu kuljetusonnettomuudet, kaatopaikka- ja kenttärakenteiden vauriot, putkirikot ja -vuodot sekä vesienkäsittelyyn liittyvät riskit. Yhteysviranomaisen katsoo, että toiminnan mahdollisia riskejä on käsitelty riittävästi YVA-selostuksen yhteydessä. Lupakäsittelyn yhteydessä vesienkäsittelyn osalta tulee varautua ilmastonmuutoksen myötä lisääntyviin sateisiin sekä äkillisiin rankkasadetilanteisiin varmistamalla, että kaatopaikka-alueella muodostuville vesille on riittävästi allastilavuutta.

Seuranta

Selostuksessa on esitetty yleispiirteinen ehdotus ympäristötarkkailuksi, joka sisältää käyttötarkkailun ja päästö- ja vaikutustarkkailun (pinta- ja pohjavesi, viemäroittävät vedet, ilmanlaatu, melu ja tärinä). Lupakäsittelyn yhteydessä tulee esittää yksityiskohtainen tarkkailuohjelmaesitys. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan erityistä huomioita tulee kiinnittää rakentamisen aikaiseen pintavesi- ja melutarkkailuun sekä toiminnan aikaisen pohjaveden laadun ja pinnankorkeuden tarkkailuun ja melun tarkkailuun.

Yhteenveto

YVA-selostuksen perusteella hankkeesta ja sen merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta saa hyvän kokonaiskuvan. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen merkittävimpiä vaikutuksia ovat toiminnan aikaiset vaikutukset liikenteeseen ja meluun, vaikutukset väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä maisemaan.

YVA-selostuksessa kaikki hankevaihtoehdot on arvioitu toteuttamiskelpoiseksi. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen, mutta huomauttaa, että YVA-selostuksessa esitettyjen vaikutusarviointien ja vaihtoehtojen vertailujen perusteella vaihtoehdoissa VE3 ja VE4 vaikutukset liikenteeseen ja meluun ja sitä myöten väestöön, elinoloihin ja viihtyvyyteen ovat muita vaihtoehtoja suuremmat. Vaikka myös vaihtoehdoissa VE3 ja VE4 vaikutusten arvioidaan jäävän korkeintaan kohtalaisiksi, niin ensisijaisesti tulisi suosia toteuttamisvaihtoehtoja, joissa haitalliset vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Esitettyjen toteutusvaihtoehtojen ympäristöllisestä paremmuudesta yhteysviranomaisen toteaa seuraavaa: Arviointiselostuksen perusteella lähialueen ympäristövaikutusten näkökulmasta ympäristöllisesti parhaimpana vaihtoehtona voidaan pitää vaihtoehtoa VE0. Tällöin on tosin huomattava, että Harjavalta Boliden Oy:n nyt lähellä suunniteltua kaatopaikkaa muodostuvat kuonat tulisi tässä vaihtoehdossa kuljettaa muualla käsiteltäväksi, mikä lisäisi kuonien kuljetusmatkoja ja ympäristövaikutuksia muilla alueilla sekä kasvattaisi ilmastopäästöjä. Hankkeen toteuttamista koskevista vaihtoehdoista parhaimpana ratkaisuna voidaan pitää vaihtoehtoa VE2:ta, jossa kokonaisvaikutukset jäävät arviolta vähäisimmiksi.

Selostuksessa on esitetty useita vaikutusten lieventämiskeinoja. Niiden toteuttamisen varmistamiseksi mahdollisessa ympäristölupapäätöksessä on tarpeen asettaa määräyksiä ainakin jätetäytön ympärille jätettävästä suojapuustosta, jätetäytön vaiheistamisesta sekä maisemoinnista ja muotoilusta. Tarvittaessa tulee harkita muita haittojen lieventämiskeinoja, kuten esimerkiksi meluavimpien toimintojen toiminta-aikojen rajaamista.

5. PERUSTELLUSTA PÄÄTELMÄSTÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen toimittaa perustellun päätelmän sekä saadut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lisäksi perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualueelle (ympäristölupaviranomaisen) ja Harjavallan kaupungin rakennusvalvontaviranomaiselle (maankäyttö- ja rakennuslain mukainen lupaviranomaisen), Harjavallan kaupungille, maakuntaliitolle, muille asianomaisille viranomaisille sekä lausunnon antajille ja mielipiteiden esittäjille.

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on nähtävillä 5.3.2021 alkaen ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/bolidenharjavaltaarakeistonYVA.

Perustellun päätelmän antamisesta kuulutetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi > Ajankohtaista > Kuulutukset ja ilmoitukset. Tieto perustellun päätelmän antamisesta julkaistaan myös Harjavallan kaupungin verkkosivuilla.

Lisätietoja asiasta antaa ylitarkastaja Erika Liesegang
(etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi, puh. 0295 023051).

6. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMISEN PERUSTEET JA MUUTOKSENHAKU

Suoritemaksu on 11 000 euroa.

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) ja valtioneuvoston asetuksen (1372/2018) perusteella. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista perittävä maksu on normaalissa hankkeessa (14–23 henkilötyöpäivää) 11 000 euroa. Lasku lähetetään hankevastaavalle erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta

Maksua koskeva muutoksenhaku

Tähän maksupäätökseen haetaan oikaisua Varsinais-Suomen ELY-keskukselta. Ohje oikaisuvaatimuksen tekemisestä on liitteenä.

7. YVA-MENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020 (1372/2018)

Asian on esitellyt ylitarkastaja Erika Liesegang ja ratkaissut yksikönpäällikkö Anu Lillunen. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti, mistä merkintä asiakirjan viimeisellä sivulla.

LIITE

Maksua koskeva muutoksenhaku

JAKELU

Boliden Harjavalta Oy

Envineer Oy

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristöluvat

Harjavallan kaupunki, kaupungin hallitus
Harjavallan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Harjavallan kaupungin terveydensuojeluviranomainen
Harjavallan kaupungin rakennusvalvontaviranomainen
Satakunnan Museo
Satakuntaliitto
Satakunnan pelastuslaitos
Traficom
Tukes
Varsinais-Suomen ELY-keskuksen liikennevastuualue

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus). Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ELY-keskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjistä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen yhteystiedot:

Sähköposti: kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi
Postiosoite: PL 236, 20101 TURKU
Käyntiosoitteet:
Itsenäisyydenaukio 2, 20800 TURKU
Valtakatu 12, 28100 PORI
Aukioloaika: 8.00-16.15

Maksupäätökseen sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Valtioneuvoston asetus (1372/2018) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työvoima- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019 ja 2020

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Tämä asiakirja VARELY/2866/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/2866/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Liesegang Erika 08.03.2021 12:12

Ratkaisija Lillunen Anu 08.03.2021 12:19